

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Ryszard Witkowski (sprawozdawca)

w sprawie **K. D.**

skazanego z art. 148 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 29 kwietnia 2025 r.,

wniosku obrońcy skazanego

o wznowienie postępowania sądowego zakończonego

wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 15 maja 2014 r. sygn. akt II AKa 65/14

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach

z 14 listopada 2013 r., sygn. akt IV K 221/11,

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić wniosek;

2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, tj. uiszczoną opłatą od wniosku oraz wydatkami postępowania w kwocie 20 (dwadzieścia) złotych.

Małgorzata Bednarek

Wiesław Kozielewicz

Ryszard Witkowski

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 15 maja 2014 r. sygn. akt II AKa 65/14 utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z 14 listopada 2013 r.

sygn. akt IV K 221/11, którym K. D. uznany został za winnego tego, że w dniu 19 lipca 2008 r. w Z., działając wspólnie i w porozumieniu z R.B. i G.S., jako sprawca kierowniczy, z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia zabił V. H. w ten sposób, że po uzgodnieniu sposobu dokonania jego zabójstwa i przygotowaniu środków niezbędnych do jego realizacji, R. B. i G. S. pojechali samochodem marki O. o nieustalonym numerze rejestracyjnym do miejsca zamieszkania pokrzywdzonego zabierając ze sobą broń palną - pistolet maszynowy „S.” przekazany im przez K. D., który kierował wykonaniem przez nich zabójstwa w ten sposób, że pozostawał z nimi

w kontakcie telefonicznym i udzielał im instrukcji co do podejmowanych działań, obserwowali miejsca, w których mógł się znajdować pokrzywdzony, po czym po dostrzeżeniu pokrzywdzonego G. S. podjechał w jego pobliże kierowanym przez siebie samochodem a jadący z nim R. B. oddał przez okno pojazdu w kierunku V. H. dwadzieścia strzałów z pistoletu maszynowego „S.”, powodując u niego dwadzieścia dwie rany postrzałowe, z których dziesięć miało charakter postrzałów ślepych (z otworami wlotowymi zlokalizowanymi w tylnej i tylnobocznej powierzchni klatki piersiowej po stronie lewej oraz przedniej i bocznej klatki piersiowej po stronie lewej, których kanały postrzałowe kończyły się pociskami tkwiącymi podskórną w powłokach miękkich tułowia po stronie prawej i przykręgosłupowo, w śródpiersiu, przedramieniu prawym i okolicy naramiennej prawej), przy czym jeden z tych postrzałów skutkował wcześniej przestrzałem klatki piersiowej i następnie postrzałem i przedramienia prawego, a dalszych pięć miało charakter przestrzałowy (z wlotami jak wyżej oraz otworami wylotowymi w okolicy łędźwiowej prawej i lewej oraz przedniej powierzchni klatki piersiowej po stronie prawej), które to obrażenia postrzałowe spowodowały u pokrzywdzonego rozległe uszkodzenia wewnętrzne w zakresie klatki piersiowej i brzucha, a to złamania łopatki lewej i żeber, rozerwania opłucnej, obu płuc, serca, wątroby, śledziony, nerki lewej oraz jelita cienkiego z następowym krwotokiem do jam opłucnowych i jamy otrzewnej i zaotrzewnowo, w wyniku których nastąpił zgon pokrzywdzonego, tj. popełnienia przestępstwa z art. 148 § 1 k.k., za co wymierzył mu karę dożywotniego pozbawienia wolności,

zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia oskarżonego wolności w sprawie oraz orzekł w przedmiocie dowodów rzeczowych i kosztów sądowych.

Wywiedzioną przez obrońcę skazanego od wskazanego wyżej wyroku Sądu Apelacyjnego kasację, Sąd Najwyższy postanowieniem z 25 czerwca 2015 r. sygn. akt IV KK 377/14, oddalił jako oczywiście bezzasadną.

W dniu 15 stycznia 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego K. D. – adw. P. M. o wznowienie przedmiotowego postępowania karnego, w treści którego jego autor odwołał się do sporządzonego w języku ormiańskim pisma G. S. z 3 lutego 2024 r., dołączonego do wniosku wraz z tłumaczeniem. Z treści tego pisma wynika, iż G. S. pomówił K. D. o zlecenie zbrodni zabójstwa V. H. , gdy tymczasem nie miał on z nim nic wspólnego.

Jednocześnie obrońca skazanego wniósł o przesłuchanie w trybie art. 97 k.p.k. w zw. z art. 546 k.p.k. w charakterze świadka G. S. , A. M. i P. S. oraz zarządzenie sprowadzenia akt postępowania przygotowawczego sprawy [...] i akt Sądu Okręgowego w Katowicach sprawy XXI K 256/11, a następnie o wznowienie postępowania w sprawie, uchylenie wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gliwicach.

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie wniosku o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego nie zasługiwał na uwzględnienie, dlatego też Sąd Najwyższy zdecydował o jego oddaleniu.

Wznowienie postępowania jest w polskiej procedurze karnej zaliczane do nadzwyczajnych środków zaskarżenia (*por. tytuł działu XI k.p.k.*). Zróżnicowane podstawy wznowienia postępowania, wyraźnie wskazują na korekcyjny charakter tej instytucji. Podkreśla się, że w przypadku wznowienia na wniosek strony są one zdeterminowane przyczynami egzogennymi (zewnętrznymi) wobec prawomocnie zakończonego postępowania (*por. B. Janusz – Pohl, w: P. Wiliński (red.), Polski proces karny, Warszawa 2020, s. 680 – 681*).

Na wstępie podkreślić należy, że prawomocnemu wyrokowi skazującemu, mocą którego obalono domniemanie niewinności oskarżonego w zakresie czynu będącego przedmiotem danego postępowania sądowego, przyświeca co do zasady zasada trwałości, niezmienności i ostateczności. Dlatego tylko wyjątkowe okoliczności, ściśle wskazane w przepisach procedury karnej, mogą uzasadniać potrzebę wzruszenia prawomocnego orzeczenia. Te zaś określone zostały w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. i 540 b k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k., przy czym katalog ten ma charakter zamknięty. Jedną z takich podstaw jest dopuszczenie się przestępstwa w związku z postępowaniem, gdy istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia (art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 k.p.k.). Jednak zgodnie z tym unormowaniem, aby wniosek o wznowienie postępowania oparty na podstawie *propter falsa* mógł okazać się skuteczny, wnioskodawca musiałby wykazać nie tylko to, że w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa i istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia (art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k.), ale nadto potwierdzić fakt popełnienia przestępstwa prawomocnym wyrokiem skazującym (art. 541 k.p.k.) lub orzeczeniem wskazującym, że rozstrzygnięcie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 lub w art. 22 k.p.k. Przepis art. 541 § 2 k.p.k. wyraźnie stanowi bowiem, że wniosek o wznowienie postępowania oparty na podstawie z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. powinien wskazywać wyrok skazujący lub orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego. To prowadzi do konstatacji, iż dla wznowienia postępowania karnego niewystarczającym jest samo odwołanie się do możliwości popełnienia przez G. S. przestępstwa z art. 234 k.k. Co więcej, stosownie do dyspozycji przywołanego art. 541 § 2 k.p.k., to na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wskazania wyroku skazującego lub orzeczenia zapadłego w postępowaniu karnym, stwierdzającego niemożność wydania takiego wyroku skazującego (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 stycznia 2025 r. sygn. akt IV KO 91/24; z 9 października 2024 r. sygn. akt IV KZ 1/24*). W przedmiotowej sprawie skarżący nie wykazał, by tego rodzaju orzeczenie kiedykolwiek zapadło.

Zważywszy, iż obrońca we wniosku nie wskazał żadnej podstawy prawnej, to w kontekście przywołanej na poparcie żądania argumentacji na uwadze należy mieć również ujawnienie się, po wydaniu orzeczenia, nowych faktów lub dowodów wskazujących na to, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze (art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.).

Odnosząc się do podstawy wznowieniowej *propter nova* (art. 540 § 1 pkt 2 lit. a i b k.p.k.) należy wskazać, że nowe fakty lub dowody stanowiące podstawę wznowienia muszą być uprzednio nieznane, nie tylko sądowi, ale również stronie. Oznacza to, że wnioskodawca, który powołuje się na tę podstawę, zobowiązany jest wskazać, że owe fakty lub dowody nie były znane ani jemu, ani sądowi przed datą uprawomocnienia się orzeczenia. Warto przypomnieć, że przez „nowe dowody” rozumieć należy tylko takie dowody, z którymi sąd nie zapoznał się w toku prawomocnie zakończonego postępowania; inaczej mówiąc, nie znał ich przy orzekaniu. Natomiast „nowe fakty” to nie tylko okoliczności zawarte w nowych dowodach, lecz także te wynikające z dowodów już przeprowadzonych (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2020 r. sygn. akt III KZ 65/20*). Jednocześnie trzeba zauważyć, że nowe fakty lub dowody (*propter nova*), jako podstawa wznowienia postępowania, to nie jakiegokolwiek nowe fakty i dowody, lecz jedynie te, które wskazują na zaistnienie okoliczności wymienionych w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a, b i c k.p.k. (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z 19 października 2020 r. sygn. akt II KZ 33/20*). Trzeba także pamiętać, że wznowienie na tej podstawie może nastąpić tylko wówczas, gdy treść nowego dowodu lub faktu, konfrontowana z pozostałym materiałem, który był podstawą dowodową kwestionowanego rozstrzygnięcia, stwarza przypuszczenie, że podsądnego skazano, mimo że nie popełnił on czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze, skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary, albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary. Ciężar uprawdopodobnienia zasadności wniosku o wznowienie postępowania spoczywa przy tym na wnioskodawcy, a to z uwagi na fakt, że prawomocnym wyrokiem skazującym zostało przecież obalone domniemanie niewinności. Nie wystarczy zatem samo powoływanie się przez autora wniosku na

nowy fakt czy dowód. Wnioskodawca powinien przedstawić co najmniej tzw. dowód swobodny świadczący o błędności skazania (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2008 r. sygn. akt II KO 84/07*). Postępowanie wznowieniowe nie służy bowiem prowadzeniu na nowo kontroli ustaleń i ocen prawnych dokonanych w ramach zwykłego toku instancji. Uruchomienie tego postępowania może nastąpić tylko w wypadku przedstawienia sądowi konkretnych i poddających się weryfikacji faktów oraz dowodów potwierdzających, że dotychczasowe rozstrzygnięcie było błędne, a postępowanie powinno zostać ponowione (por. *postanowienie Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2020 r. sygn. akt V KZ 55/20*). Nowe fakty lub dowody, aby stały się podstawą wznowienia, muszą zatem wskazywać na wysokie prawdopodobieństwo błędności prawomocnego wyroku, a więc – mając na uwadze przywołaną przez autora wniosku argumentację – na realną możliwość uniewinnienia, ewentualnie skazania za inne, zagrożone łagodniejszą karą przestępstwo. Aby sygnalizowane przez wnioskodawcę nowe fakty i dowodowy implikowały wydanie rozstrzygnięcia o treści przez niego postulowanej, muszą wskazywać na to, że prawomocne orzeczenie jest błędne, przy czym stopień pewności co do tej sądowej pomyłki określa się jako "graniczący z pewnością" lub wskazujący na "duże lub wysokie prawdopodobieństwo" (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z 1 lipca 2020 r. sygn. akt IV KO 122/19*). Innymi słowy, muszą w sposób wiarygodny podważać ustalenia faktyczne przyjęte w prawomocnie zakończonym postępowaniu (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z 13 sierpnia 2014 r. sygn. akt III KO 20/14*). Dlatego samo zgłoszenie nowych faktów czy dowodów nie oznacza, że Sąd, pod adresem którego skierowano wniosek o wznowienie postępowania, niejako automatycznie, z urzędu go uwzględni.

Na takie fakty lub dowody skazany w sposób oczywisty nie wskazał. W szczególności za takie wskazanie nie może być uznane zgłoszenie potrzeby ponownego przesłuchania w charakterze świadka A. M. czy P. S. , ani też oświadczenie G.S., albowiem nie sposób przyjąć, by jego treść odzwierciedlała istniejący stan rzeczy. Nie wytrzymuje bowiem konfrontacji z całokształtem zgromadzonego przez sąd I instancji obszernego materiału dowodowego (poddanego szczegółowej, bardzo wnikliwej, wręcz

drobiazgowej, prawidłowej ocenie tego Sądu, zaaprobowanej nadto przez sąd odwoławczy), który zasadnie stanowił podstawę przypisania K. D. przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. W tym kontekście przypomnieć należy, iż postanowieniem Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2020 r. sygn. akt IV KO 112/20 kwestia zaistnienia przesłanki z art. 540 § 1 pkt 2 lit a k.p.k. została już uprzednio negatywnie rozstrzygnięta. Tym nowym faktem w postępowaniu zainicjowanym wnioskiem obrońcy skazanego z 12 października 2020 r. było złożenie przez G. S. (również skazanego w ówczesnym postępowaniu) oświadczenia w dniu 24 października 2018 r., przed notariuszem V. H. c. Z. w obecności dwóch świadków Y. A. s. H. i M. A. s. H.1., o następującej treści: *„Ja S. G. syn K. chcę złożyć zeznanie wyjaśniające, związane z sprawą (Nr sprawy VK 221/11 Sąd Okręgowy w Gliwicach) zabójstwa V.. Zostałem zmuszony do składania fałszywych zeznań i osoby którzy są pozbawieni wolności nie mają nic wspólnego ze sprawą. Sprawa wygląda tak dla tego, że z strony policji i prokuratury zostałem zastraszony, że ja będę odpowiadać za to, co się stało i zmusili mnie do współpracy, żeby złożył zeznania według ich instrukcji ten sposób wprowadzić w błąd sprawiedliwość oraz obciążyć tych osób, którzy odbywają karę w związku z tą sprawą”*. Postanowieniem Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2020 r. przedmiotowy wniosek oddalono.

Ponieważ merytoryczna zawartość treści analizowanego wniosku z 7 października 2024 r. jest tożsama z deklaracją zawartą w oświadczeniu G. S. z 24 października 2018 r., a które w przywołanym orzeczeniu z 27 kwietnia 2020 r. uznane zostało za próbę pomocy współoskarżonym przez osobę, która odbyła już karę, uznać należało, iż w tym zakresie odwołuje się do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania. Mając to na uwadze, tudzież że wzruszenie domniemania prawdziwości ustaleń faktycznych przyjętych w prawomocnym wyroku, a co za tym idzie i prawomocnego wyroku w drodze wznowienia postępowania, może nastąpić wyłącznie wówczas, gdy wnioskodawca wykaże duży stopień prawdopodobieństwa błędności poprzedniego orzeczenia, a więc między innymi wskaże nowe fakty lub dowody, a które mogą w sposób zasadniczy i wiarygodny podważyć prawdziwość przyjętych w wyroku ustaleń faktycznych. (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z 26 maja 2020 r. sygn. akt IV KO 176/19*), a obrońca skazanego w niniejszej

sprawie tych wymogów nie spełnił, należało przedmiotowy wniosek oddalić, uznając go w tym zakresie za bezzasadny w stopniu oczywistym. Zasadności tej oceny nie podważa kosmetyczna korekta narracji przedstawionej w nowym oświadczeniu, gdzie nie ma już mowy o bezprawnym wpływie funkcjonariuszy Policji czy prokuratora na G. S. , a jedynie o fałszywym oskarżeniu skazanego. Niewątpliwie inspiracją do takiej zmiany jest fakt, iż - jak wynika z uzasadnienia wyroku sądu I instancji (str. 32) - sam G. S., uzupełniając przesłuchany w postępowaniu sądowym na tę okoliczność, zaprzeczył, by dochodziło do nieuprawnionych działań organów ścigania zmierzających do wywarcia na nim wpływu.

Z powyższych względów wniosek obrońcy skazanego K. D. o wznowienie postępowania w niniejszej sprawie nie zasługiwał na uwzględnienie. Tym samym nie zachodzi również potrzeba przeprowadzenia czynności sprawdzających w trybie art. 546 k.p.k. w zw. z art. 97 k.p.k., to jest ponownego przesłuchania G. S. , czy A. M. i P. S. , o co wносиła obrona.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając skazanego – na podst. art. 639 k.p.k. – kosztami postępowania o wznowienie postępowania.

[J.J.]

[a.ł.]

Małgorzata Bednarek

Wiesław Kozielowicz

Ryszard Witkowski